

Gennem de seneste år har danske mælkeproducenter oplevet en stigning i kim- og celletal. Den tendens skal vendes, og det kræver godt landmandskab og effektiv rådgivning.

Mælkekvaliteten skal løftes

I hver anden malkning lå celletallet pænt, i hver anden malkning var det noget skidt.

Sådan beskriver mælkeproducent Tom Schønning den situation, han stod i frem til midt i januar.

"Nogle dage viste målingerne, at celletallet lå helt oppe på 490.000, andre dage meget lavere. Hele tiden havde jeg på fornemmelsen, at der var noget galt med den ene af vores to malkerbottes," fortæller han.

På gården med de 130 malkekøer i Hundeleve mellem Løkken og Hjørring i Nordjylland fik Tom Schønning derfor kvalitetsrådgiver Henrik Abildgaard Hansen fra Mejeriforeningen ud.

"Vores foderrådgiver anbefalede Henrik Abildgaard Hansen, som i mange år kørte som kvalitetsrådgiver i sønderjylland, men fra 1. december 2008 har fået nyt område i det nordjyske. Han har en stor teknisk tilgang til robotter og til mælkekvalitet," fortæller den nordjyske mælkeproducent.

Batter på bundlinjen

Midt i januar gennemgik og testede kvalitetsrådgiveren malkerbottes omkring vakuumforhold, luft og pulsatorfunktion. På besøget blev det konstateret, at robotterne overmalkede, og at MQC'erne ikke virkede korrekt. Herefter ringede han til servicecenteret, som skiftede de to MQC'er.

Det fik celletallet til at falde brat – nærmest fra dag til dag.

"I mit tilfælde er det en ren solstrålehistorie. Dagen efter udskiftningen kunne vi se, at celletallet faldt. Tidligere lå vi med et tremåneders gennemsnit på 350.000. I de seneste uger er det gået fra 318.000 til 235.000," fortæller en glad Tom Schønning og fortsætter:

"Det batter jo også på bundlinjen, hvor det på vores gård betyder en forskel på omkring 60.000 kroner, om vi leverer mælk med det laveste frem for det højeste celletal."

2900 besøg

I 2008 foretog Mejeriforeningens 13 kvalitetsrådgivere omkring 2900 gårdbesøg. Det er langt fra alle tilfælde, hvor det går så smertefrit som i Tom Schønning's tilfælde.

Men en kombination af godt samarbejde mellem landmanden, rådgiverne og udstyrsfirmaerne og målrettede besøg har haft en positiv effekt på mælkekvaliteten gennem de seneste år – på trods af, at både celle- og kimtal er steget.

"Stigningerne skal ses i lyset af en voldsom strukturudvikling," påpeger afdelingsleder Per Justesen, Veterinære Forhold og Råvarekvalitet i Mejeriforeningen.

"Besætningsstørrelserne er vokset, der er sket mange sammenlægninger af besætninger, ejerne på gårdene har fået flere ansatte, og der er indført en høj grad af automatisering. Alt sammen noget nyt, som skulle læres og indføres på meget kort tid," fortæller han.

Derfor er processen gået fint, set i bakspejlet. Per Justesen påpeger dog, at det ikke er en opfordring til at hvile på laurbærene.

Celletal 2003-2008 (Geometrisk landsgns.)	Kimtal 2003-2008 (Geometrisk landsgns.)
2003: 238.400	2003: 6.810
2004: 225.600	2004: 6.990
2005: 221.000	2005: 7.170
2006: 235.000	2006: 7.630
2007: 234.100	2007: 7.790
2008: 245.000	2008: 7.900

Kimtal og antibiotika

Blandt kvalitetsrådgiverne arbejder man i 2009 målrettet på især to områder: Nedbringelse af mælkens kimtal og antal af hæmstof påvisninger. Derudover fastholdes indsatsen for at forbedre øvrige kvalitetsparametre som celletal, spore, frysepunkt mv.

De stigende kimtal gør, at kvalitetsrådgiverne blandt andet har fokus på hygiejnen på gårdene. Rengøringsprocesserne på malkeanlægget og på køletanken er to typiske kilder til høje kimtal.

"Selv om vi ligger med forholdsvis lave kimtal, er det alligevel en forkert tendens, at de stiger, og det skal vendes. Samtidig ser vi alt for mange enkeltmålinger med for høje kimtal," slutter Per Justesen.

Når der påvises hæmstof i mælken, er der tale om uheld, som vi alle ærger os over. Derfor vil vi ligesom i 2008 besøge de landmænd, der får kontateret hæmstof i mælken. Vi vil sammen med landmanden udarbejde procedurer, som sikrer, at bl.a. kommunikation mellem dyrlægen, besætningsejeren og de ansatte aftales, entydig mærkning af de behandlede køer samt sikre malkerutinerne i forhold til framalkning af mælk fra behandlede køer. /Rasmus Holm Thomsen

Per Justesen
Afdelingsleder
Mejeriforeningen,
Dansk Kvæg

Ny teknologi kræver ny viden

Det er utroligt spændende og udfordrende for vores kvalitetsrådgivere at tage del i den tekniske udvikling inden for mælkeproduktion, som vi især har oplevet de seneste 10 år. Det gælder bl.a. udviklingen inden for robotmalkning og malkestalde, hvor vi ser flere og flere meget store gårde med mejerilignende forhold med komplicerede køleanlæg og mælkeopbevaring. Kvalitetsrådgiverne har en massiv viden og rådgivningserfaring inden for alt vedrørende mælkekvalitet og teknik. Udviklingen stiller nye og store krav til rådgivningen.

For at vi kan leve op til disse krav og yde en kompetent rådgivning med hurtige og konkrete løsninger, har vi oprettet et specialisthold i kvalitetsrådgivergruppen inden for bl.a. robotmalkning, forkøling og mælkeopbevaring. I rådgivningen har vi altid haft et godt og tæt samarbejde med malkeudstyrsfirmaerne. Dette samarbejde er nu styrket i et forum, "Malketeknik, malkning og opbevaring". I dette forum deltager rådgivere, mejerifolk og udstyrsleverandører, hvor malketeknik, hygiejnisk design, mælkehygiejne og installationer bliver håndteret. Dette er en erkendelse af, at tæt samarbejde og videndeling sikrer, at mælkekvaliteten sikres og forbedres.

Ikke kun rådgivere skal være klar til de nye opgaver. Også landmændene skal sætte sig ind i megen ny viden. Vi glæder os til at samarbejde om disse udfordringer.

Modelfoto: Mejeriforeningen.

10 procent færre uheld med antibiotika i mælken

Samlet set faldt antallet af uheld med antibiotika i mælken i 2008. Desværre så der en stigning i antallet af uheld i AMS-besætninger.

Det er betydelige beløb, der kan stå på spil, hvis en besætning findes positiv for antibiotika efter et uheld. Vi har flere tilfælde med bøder og manglende betaling for mælk på op mod 100.000 kr. Dertil kommer alt det mælk, der må kasseres på mejeriet ved disse uheld.

Derfor kan det ikke udtrykkes klart nok, at antallet af uheld skal længere ned. Vi har en målsætning på mere end en halvering i 2009. Vi ved, at det er menneskelige faktorer, der spiller ind. Vi udsendte brev til alle mælkeproducenter i maj 2008 og i de næste tre uger var der 'kun' fire uheld.

Vi har appelleret meget til kvægbrugerne om at mærke behandlede køer og ikke mindst goldkøer samt til at sørge for korrekt framalkningsudstyr. Derfor er det særdeles positivt, at der i besætninger med løsdrift og malkestald eller karrusel er sket et fald på hele 38 pct., hvilket er meget flot.

Flere uheld i AMS-besætninger

Desværre er der i den samme periode sket en stigning i uheld i AMS-besætninger på hele 40 pct. Vi ved godt, at antallet af AMS-besætninger i Danmark er steget, men det er dog kun fra 13 pct. til 18 pct. Derfor afslører stigningen i uheld med hæmstof, at der er et problem, og AMS-besætninger er overrepræsenteret.

Gode råd mod uheld er bl.a. at holde behandlede dyr adskilt fra de øvrige og sørge for korrekt indtastning. Udskriv en liste over behandlede køer hver dag og behandl kun køer, der er på listen. Undgå at indsætte en automatisk slutdato, hvor mælken malkes med. Derved undgår du uheld, hvis behandlingen forlænges.

Egenkontrol-programmet kræver også, at der sker vurdering af mælken, inden den sendes med efter endt behandling. I 2008 har vi også fundet ventilfejll og fejl med manglende vandforsyning i nymonterede robotter. Derudover har vi fundet fejl

ved manglende skyl efter fraseparering af en behandlet ko. Pas på ved manuel styring af robotten på pegeskærm. /Jørgen Katholm

Ny metode til påvisning af mastitis-bakterier i mælkeprøver

Ny test gør det muligt at benytte ydelseskontrolprøver til undersøgelse for mastitis-bakterier på enkelt dyr.

I nær fremtid bliver det muligt i Dyreregistrering at krydse af, hvilken ko eller køer man ønsker undersøgt for mastitisbakterier ud fra ydelseskontrolprøverne. Et finsk firma har udviklet en såkaldt PCR-test, hvor den traditionelle dyrkning af mastitisbakterier erstattes af en test, hvor bakteriernes DNA afslører, hvilken bakterie der er tale om. Det vil betyde, at man via ydelseskontrollen kan bede om at få testet enkelt dyr. På den måde vil man kunne sætte ind med en målrettet behandling.

Ydelseskontrolprøver kan bruges

Det smarte ved den nye test er, at den ikke kræver en levende bakterie, men DNA. Det er det, som gør det muligt at benytte ydelseskontrolprøver.

Både i Canada og Holland er PCR-testen godkendt og tilbydes på ydelseskontrolprøver. I øjeblikket er vi ved at afprøve testen under danske forhold, og det ser meget lovende ud. For at testen skal kunne give et sikkert svar, er det imidlertid utroligt vigtigt, at der ikke kommer forurening i mælkeprøven i form af bakterier fra andre køer – både i forbindelse med manuel prøveudtagning og udtagning fra automatiske malkesystemer. Derfor skal vi have udarbejdet nogle retningslinjer for håndtering af ydelseskontrolprøverne, hvis de skal benyttes til denne test. Vi håber, at den nye test kan tages i brug i løbet af sommeren.

Udover test for mastitisbakterier vil udvikling af de nye bestillingsmuligheder i Dyreregistrering også gøre det muligt at få undersøgt enkelt dyr for salmonella og paratuberkulose. /Jørgen Katholm

Forslag til Lov om hold af malkekvæg offentligøres

Forslag til Lov om hold af malkekvæg er nu i offentlig høring. Forslaget indebærer bl.a. øget arealkrav samt krav om syge- og kælvningsbokse.

For få dage siden landede forslaget til 'Lov om hold af malkekvæg' på justitsministerens skrivebord. Forud herfor er gået to års intenst arbejde med at følge op på Dyreetisk Råds klare meldinger om, at der var fingre at sætte på kvægsektoren, og at der var behov for lovparagraffer. En melding, som justitsministeren fandt nødvendigt at tage alvorligt og få undersøgt nærmere. En arbejdsgruppe nedsat af Justitsministeriet har efterfølgende arbejdet på at gennemgå al foreliggende forskning om kvægets forhold og sammenholde dem med de aktuelle produktionsssystemer og praktiske erfaringer.

De væsentligste krav er arealkrav

Resultatet af gruppens arbejde foreligger nu i form af en 150 siders lang rapport, som tager stilling til en række væsentlige punkter i mælkeproduktionen og på den baggrund fremsætter forslag til velfærdsforbedrende tiltag. Forslag, som er samlet i et tilhørende lovforslag. Ifølge Dansk Kvægs repræsentant i arbejdsgruppen, Henrik Nygaard, er de væsentligste punkter i lovforslaget følgende:

- Et samlet arealkrav til hvile og bevægelse
- Krav til størrelsen på sengebåse og gange samt antallet af tværgange
- Krav om faciliteter til goldningsperioden
- Krav om syge- og kælvningsbokse, der svarer til besætningsstørrelsen
- Frihed for den enkelte kvægbruger til selv at vælge afgræsning.

Naturlig udvikling af 'Danske anbefalinger'
Ifølge Henrik Nygaard er lovforslaget en naturlig udvikling af Danske anbefalinger 2005.

"Desværre er det jo ikke alle, som har fulgt de danske anbefalinger. Når byggeprojekter i planlægningsfasen er blevet for dyre, har vi desværre alt for ofte set, at det netop er de faciliteter, som lovforslaget stiller krav til, som er blevet sparet væk. Og det alt for store antal taberkøer, som vores erhverv har været belastet af, skyldes bl.a. mangel på disse faciliteter, som tilgodeser koens og kalvens fysiologiske og velfærdsmæssige behov."

Frit valg om afgræsning

Dansk Kvægs udgangspunkt for at deltage i det lovforbereende arbejde har været at sikre dyrevelfærden i fremtidens produktionssystemer 365 dage om året.

SAMTIDIGT har det været et helt klart mål, at disse rammer også skal sikre kvægbrugerne en

Et af punkterne i lovforslaget er et krav om faciliteter til goldningsperiode og krav om syge- og kælvningsbokse, der svarer til besætningsstørrelsen. Foto: Anja Juul Freudendal.

funktional hverdag og understøtte hans konkurrenceevne.

"Vores klare strategi i arbejdet har været at deltage åbent og konstruktivt og at påvirke lovforslaget med seriøse, faglige argumenter. På nogle punkter har vi måttet rykke os – på andre ikke. Sidstnævnte gælder bl.a. kravet om frihed til at vælge afgræsning samt lange overgangsordninger. Med de to krav sikrer vi, at kvægbrugerne ikke stilles overfor urimelige økonomiske krav for at leve op til loven," forklarer Henrik Nygaard. Han forklarer videre, at et lovkrav om græsning ville resultere i et driftstab på 31 pct. En indførelse af alle nye krav til bygninger over en nat ville betyde et reduceret driftsresultat på 41 pct. Altså sammenlagt en reduktion i driftsresultatet på 72 pct.

"Det ville være en helt ekstrem situation at placere et samlet erhverv i, og det vil derfor

heller ikke blive til virkelighed," lover Henrik Nygaard.

Lovforslaget indebærer således en trinvis overgangsordning for eksisterende produktionssystemer på 2, 10, 15 og 20 år – afhængig af i hvor høj grad det enkelte krav belaster kvægbrugers økonomi. Det betyder, at kvægbrugerne gradvist og i takt med en naturlig struktur- og teknologiudvikling kan gennemføre en lang række af de forbedringer, der lægges op til, som en naturlig del af nybyggeri.

"Hvis vi får opfyldt vores meget rimelige krav – mener jeg, at det alt i alt ser ud til, at der er lagt op til en lov, som giver kvægbrugerne gode muligheder for trinvis implementering af kravene – uden at konkurrenceevnen forringes. Og kravene vil give dyrevelfærden et løft, så vi får nogle mere robuste og sunde dyr, hvilket helt sikkert vil give nogle økonomiske gevinster, lyder det fra Henrik Nygaard. /Kirsten Marstal

Processen fremover

Planlagt offentlig høring i fire uger fra 19. februar

Her kan alle komme til orde og kommentere lovforslaget.

Efterfølgende fire uger

- Justitsministeriet skriver en såkaldt motivation: Begrundelse for, hvorfor lovforslaget skal behandles – høringsvarene indarbejdes heri.
- Rapport, lovudkast, hørings svar og motivation afleveres til justitsministeren.
- Justitsministeren fremlægger lovforslaget i Folketinget til efteråret.
- Ikrafttrædelse formentligt fra 1. januar 2010.

Glade vindere af ATV fra

Hollandsk fødte Ype Reinsma blev vinder af Dansk Kvægs konkurrence om det bedste sparetip. Han og familien er nu de lykkelige ejere af en splinterny ATV fra P-Lindberg A/S.

Man skal ikke løbe om hjørner med Ype Reinsma fra Holland, der købte en gård i Lørsløv ved Hjørring i 1998. Da Hjørring kommune krævede en miljøgodkendelse alene på grund af en mindre tilbygning til kalvene, sagde den stolte hollænder stop. 40.000 kroner for en miljøgodkendelse og en ventetid på den trælse side af to år, det var bare for meget. Derfor gik han i tænkeboks og kom frem til en løsning, der nu har sikret ham og familien sejren i Dansk Kvæg Nyts sparetipkonkurrence.

Slap for godkendelse

Løsningen på problemet blev to C.N. Agro flytbare kalvehytter med målene 9x5,25 m. For når en kalvehytte ikke har fast fundament, kræves der ikke miljøgodkendelse. Hytternes underlæg er cirka 350 m² betonfliser, og hytterne er med én meter fremskudt tag. Fordelen med det fremskudte tag er, at der bliver en to meter bred foder- og arbejdsgang i midten, når de to hytter sættes sammen.

Hytten er monteret med et hjulsæt i den ene ende, og med en frontlæser i den anden ende, kan hytten trækkes væk. Herefter er det ingen sag at skrabe halmen væk og sætte nye baller på plads. Hytten er delt op i to sektioner med en mælkeautomat i midten. Det hele er lavet for godt og vel kr. 100.000 kr. Det giver rundt regnet en besparelse på i alt 200.000 kr.

Slut med høj kalvedødelighed

Ype Reinsma er da også fuldt ud tilfreds med sin nye kalvestald:

"Kalvene stortrives. Vi havde før store proble-

mer med lungebetændelse, ringorm, for lav vækst og for høj dødelighed på cirka 12 pct. Efter at vi har taget den nye hytte i brug, er vores kalvedødelighed faldet til nul. Det er der også penge i," siger Ype Reinsma, der nu, hvor Dansk Kvæg Nyt er på besøg, føler sig kaldet til at komme med en opsang:

"Hvor er det vanvittigt, at man skal have en miljøgodkendelse for at tilbygge en kalvestald, der udelukkende vil forbedre livet for kalvene. Nogle gange kan det være svært at se fornuften i dansk kvægbrug. Jeg forstår ikke, hvorfor folk køber jord til 250-300.000 kr. pr./ha og rask væk udvider helt vanvittigt med en enorm gæld til følge. Det er vanvittigt," siger Ype Reinsma, der ikke selv kunne drømme om at udvide, før jorden kommer ned i maks. 150.000 kr. pr./ha.

"Jeg skylder halvdelen væk, og sådan skal det blive ved med at være. Jeg skal ikke ud i noget eventyr. Jeg foretrækker, at min besætning har en størrelse, så jeg kan overskue den.

Selvom Ype Reinsmas sparetip er godt, vandt det dog uden den store konkurrence. Kun en enkelt anden kvægbruger skrev ind med et forslag, men uden at angive besparelsen i kroner og øre. Derfor er den oprindelige plan med en hjemmeside med sparetip til inspiration droppet.

Stort tillykke til familien Reinsma!

Øverst. Fire glade vindere af Dansk Kvæg Nyts sparetip-konkurrence. Fra venstre hunden Bella, Signe Nielsen (Ypes kæreste og kalvepasser), Ype og Riemer Reinsma. Lillebror Hendrik er på vej hjem fra skole. Han har fået at vide, at der venter ham en overraskelse.

Nederst. Ype Reinsma har lavet lidt om på konstruktionen af sin nye C.N. AGRO flytbare kalvehytte. Der er skåret noget af metalstiverne i bunden og i stedet lavet forstærkninger af tagkonstruktionen. Pris: To kalvehytter med tilhørende stenlægning 100.000 kr. Bonus: fri for miljøgodkendelse.

/Tekst og foto: Torsten Lind Søndergaard

Mælkefordomme på P1

DR og Carsten Vagn Hansen langede ud efter hygiejne og produktionsmetoder.

I uge 7 kunne danske radiolyttere hver eftermiddag kl. 16.33 med genudsendelse kl. 19.33 og 00.33 få en lektion i forskellige opfattelser af mælkeskepsis og mælkeproduktion. Sammen med flere andre var Carsten Vagn Hansen, tidligere radiodoktor, inviteret til at give en vurdering af moderne produktionsmetoder, mælkenes kvalitet samt mælks ernæringsmæssige betydning. Heldigvis lykkedes det Mejeri-

foreningen at slutte udsendelsesrækken af, hvor vi kunne få landet nogle af de værste misforståelser.

Det gjaldt bl.a. Carsten Vagn-Hansens påstande om, at mælkekvaliteten i dag er alt for dårlig. Han henviser til, at malkekøerne oftest står i stalde i stedet for at gå ude og spise græs og hø, som er det foder, der giver de gode fedtsyrer og vitaminer og mineraler i mælken. I udsendelserne påstår han også, at køernes foder indeholder vækstfremmere, som udskilles i mælken, og at celle- og kimtal ligger alt for højt. En af forklaringerne på dette er, at køernes

patter bliver tørret af med den samme klud. Som de fleste vil vide, er dette ikke i tråd med realiteterne.

Ud over at deltage i programserien har Mejeriforeningen efterfølgende lagt en artikel på www.mejeri.dk, hvor de forskellige påstande er gennemgået. Dette omfatter også de ernæringsmæssige påstande, hvor børnelæge Vibeke Manniche sammen med Carsten Vagn Hansen bl.a. påstår, at mælk fører til fedme og heller ikke gavner knoglerne m.m.

Radioudsendelserne kan i øvrigt høres på adressen www.dr.dk/P1/Apropos /Lars Winther